EL BATALL

Butlletí del GEA Esquelles · Núm. 170 · Desembre 2022

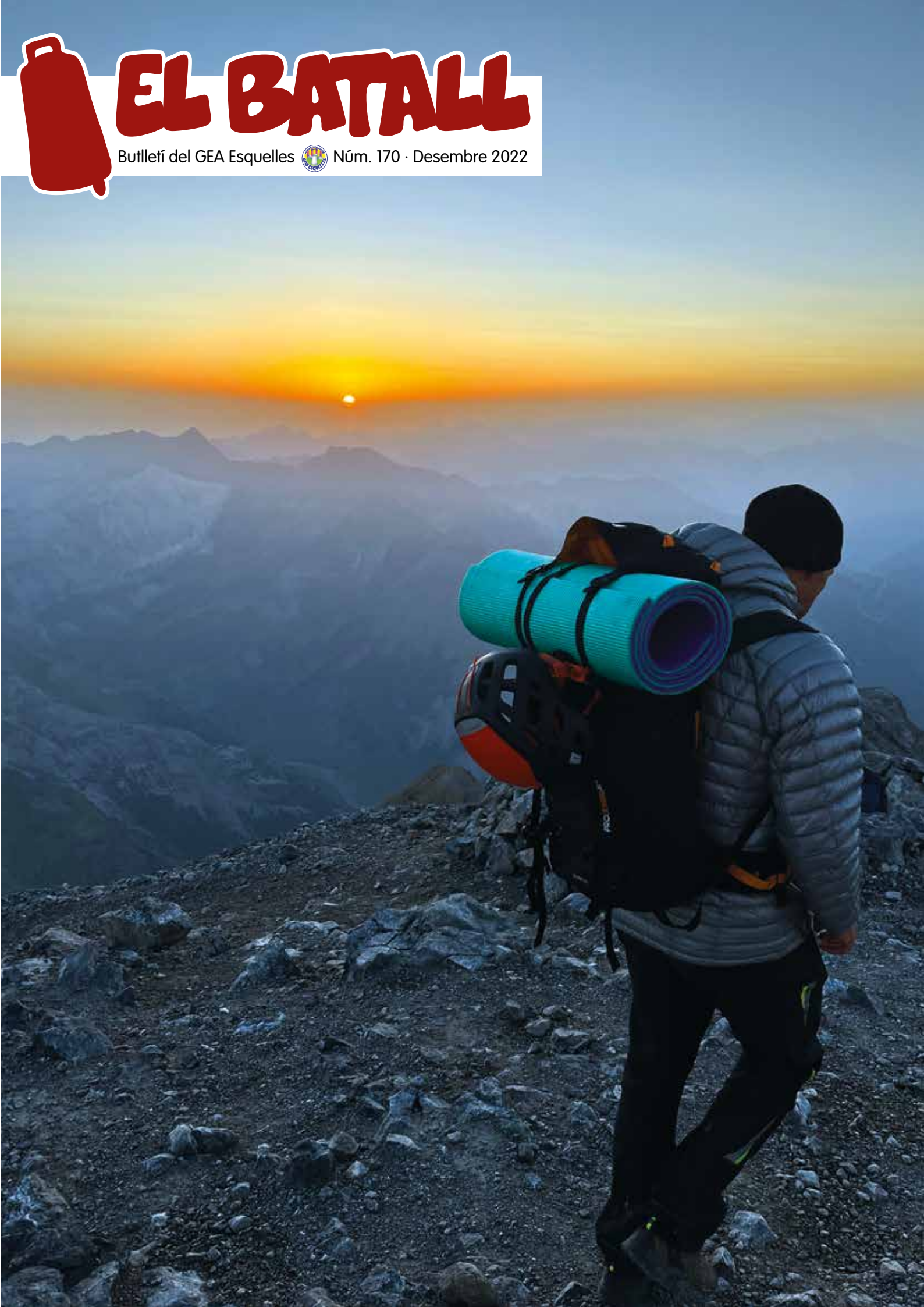

Calendari 2023

4-5 de febrer: *Aplec i festa de Santa Brígida*

11 de març: *Celebració Aniversari del Grup i Assemblea Anual de Socis i sòcies*

21 de maig: *Marxa de les Ermites*

3 de juny: *Ruta Nocturna*

8 de juliol: *Ruta pels Pirineus*

23 de setembre: *La Matada*

19 de novembre: *Camí de Ronda*

17 de desembre: *Portada del Pessebre*

Edita:

Grup Excursionista Amerenc Esquelles
Plaça del Monestir, 5 (Can Boles)
17170 AMER – (Girona)
esquelles@hotmail.com
www.esquelles.org
www.facebook.com/esquelles.amer · Twitter: @esquelles

Col·labora:

Ajuntament d'Amer

Consell redactor:
Pau Feixas, Jordi Sánchez i Miquel Sánchez

Disseny i maquetació: Adriana Fontàs

Correcció de textos:
Servei Comarcal de Català de la Selva

Fotos portada i contra: Nil Pujadas (Mont Perdut)

Índex

Editorial 3

La junta informa

Breus 4

GEA Esquelles: més enllà de l'excursionisme 5

Esquellactius

La Clàssica Via Estasen 8

Activitats 2022

Ruta Nocturna 10

Ruta pels Pirineus 11

Volta al Mont 12

Catàleg Vies d'escalada de Santa Brígida 13

Com pugen! 17

La proposta

Projecte de Servei Comunitari del Grup Esquelles amb l'Ins Castell d'Estela d'Amer 18

Batalletes

Quan gairebé de tot fa cinquanta anys 20

Ruta de les tres Ermites 22

Tots hem sentit l'agradable sensació d'aturar-nos un moment enmig d'una senyora pujada, fer un esbufec i mirar enrere per comprovar el camí recorregut: "Caram, déu-n'hi-do, sí que hem pujat!" Ens impressiona tant el que veiem perquè massa vegades pensem que hem fet menys del que realment hem assolit. Aquesta petita sorpresa es converteix en una empenta per a seguir cap al cim. És una reflexió que, com bé sabem els esquelles, es pot aplicar a molts aspectes de la vida.

Si ara féssim aquesta parada tècnica com a consell redactor, no ens caldria girar-nos per saber que estem envoltats de bon material que ens posa molt fàcil amanir *El Batall*: nous col·laboradors que aporten contingut propi o una mirada fresca de les rutes de sempre, caminants de sempre que ens proposen idees i sortides innovadores, joves escaladors que empenyen cada any més, batalletes per no oblidar d'on venim, fotografies que et deixen glaçat, activitats per a tota la família… Aquestes ganes de seguir compartint vivències ens omplen la cantimplora i ens fan tirar amunt sense perdre les marques del camí. El butlletí n. 170 tampoc ha sigut una excepció: s'ha quedat curt per reflectir tota la vostra implicació i això ens genera una satisfacció immensa.

Per molt que pugem no tenim vertigen. Hem après a valorar el que hem aconseguit fins aquí com un petit tresor que ens pertany a tots. Així que, una vegada més, mil gràcies per fer possible aquest espai en comú. Aquestes pàgines són un regal que reflecteixen la veu dels esquelles amb un eco que mai s'apaivaga. ●

* Bones festes! *

Si voleu rebre la revista en format digital, entreu a la web o envieu-nos un correu a:

revistaelbatall@gmail.com

Breus

Nous i noves sòcies

Jana Lili Roura Coll.....1027

Marcatge de tracks

Des del GEA Esquelles, juntament amb els companys de la Vall del Llémena, s'ha realitzat el marcatge de tracks de les rutes del llibre "Per camins i corriols" per tal que siguin publicats per la coneguda editorial ALPINA. Moltes gràcies a tothom qui ho ha fet possible!

Carnet federatiu

Ja podeu fer la sol·licitud de la targeta federativa a través de la web següent: https://sites.google.com/site/targesfeecesquelles/home. Allà trobareu tota la informació de modalitats, preus, cobertures, etc. És important que us ho llegiu bé abans d'escollir la modalitat que més s'avingui a les vostres necessitats. Les sol·licituds s'aniran cursant cada 15 dies. Per exemple, si volíeu tenir la targeta operativa per a l'1 de gener calia haver enviat la sol·licitud abans del 16 de desembre.

Marató de TV3

Per sisena vegada, els donatius que es van recaptar a la sortida "Portada del pessebre", realitzada el dia 18 de desembre a Roca Bandera (Amer), es destinaran a la Marató de TV3, enguany enfocada a les malalties cardiovasculars.

Activitat anul·lada

El passat 24 de setembre es va anul·lar la sortida "La Matada" a causa de les condicions meteorològiques. Enguany consistia en una ruta circular a Montserrat, la "Transmontserratina".

Manteniments a l'ermita de Santa Brígida

- Taules noves al menjador.
- Neteja de la cisterna.
- Treure escaló de l'altar.
- Renovació del contracte de lloguer entre Bisbat i GEAE.

Agraïm un cop més a tothom qui ha aportat el seu granet de sorra!

Estrella de Santa Brígida

Un any més, del 24 de desembre al 5 de gener romandrà encesa l'estrella de l'ermita de Santa Brígida per tal de guiar els tres Reis Mags d'Orient fins a la nostra vila.

Assemblea general

L'assemblea general anual de l'entitat se celebrarà el dia 11 de març de 2023, dins dels actes de l'aniversari del GEA Esquelles. Es farà arribar la convocatòria als socis a través de correu electrònic.

GEA Esquelles: més enllà de l'excursionisme

Jordi Fontàs (president del grup Esquelles)

El GEA Esquelles sempre ha estat una entitat local amb un enfoc molt més enllà del mateix excursionisme, que n'és el pilar bàsic, i que comprèn també accions d'altra índole, més relacionades amb el món cultural, associatiu, etc.

La pandèmia de la COVID, com en tantes altres entitats, ha suposat un cop fort, un moment complicat que a molts ens ha temptat de caure en l'apatia, el que vulgarment diríem "tantsemenfotisme". Però creiem que sortim reforçats i que el que podia convertir-se en un decaïment de moral ha fet que vulguem seguir endavant i continuar, tant com podem, i compartir el nostre amor cap a les activitats a l'aire lliure, el respecte per l'entorn i el coneixement de rutes, camins i corriols no només d'Amer, sinó de tot Catalunya. I no només això...

Volem compartir amb tots vosaltres els projectes que hem endegat aquest any 2022 i els que preveiem el 2023 que van més enllà de les sortides excursionistes. Però podeu estar ben tranquils, que d'excursions en seguirem fent (vegeu el calendari d'activitats per al 2023 en aquesta mateixa revista).

L'aplec de Santa Brigida

Potser l'activitat més coneguda per totes i tots és l'organització de l'Aplec de Santa Brígida, el primer diumenge de febrer. Ens enorgullim que any rere any, i des de ja en fa molts, l'Aplec aculli amants de la natura, de l'excursionisme, i qualsevol amerenc o amerenca o habitants de pobles propers que sempre han sentit una estima especial per l'ermita i aquest lloc tan idíl·lic. I és que és un cap de setmana sempre carregat d'actes molt simbòlics i en alguns casos únics o gairebé únics en el món: encantament de coques, concurs de xiulet de caragolina, concurs de lloances, proclamació d'ermitans..., i sense deixar de banda les sardanes, la missa o l'encesa de la foguera del dissabte a la nit amb, aquest any, actuació inclosa de la Xaranga Júnior d'Amer. Aquí grans i petits, veterans i més novells, tots aportem el nostre gra de sorra per tirar endavant aquesta festivitat.

...

Mapa alpina de la zona

En una iniciativa provinent dels companys de la vall de Llémena, se'ns va proposar de participar en l'elaboració del mapa Alpina de la zona, un mapa que a part de la mateixa vall de Llémena també inclouria tot el terme municipal d'Amer. Fins ara, el nostre municipi no havia tingut mai un mapa d'aquesta editorial tan reconeguda. I així va ser, un projecte endegat fa uns mesos, amb moltes hores de treball de camp per repassar camins i corriols, fer-ne els *tracks*..., hores també de treball d'oficina, per acabar de revisar els plànols... Tenim l'enorme alegria de poder anunciar-vos que aquest plànol ja és una realitat, i que l'Editorial Alpina ja l'ha publicat i posat a la venda.

Moltes gràcies a totes i tots els que ho heu fet possible!!

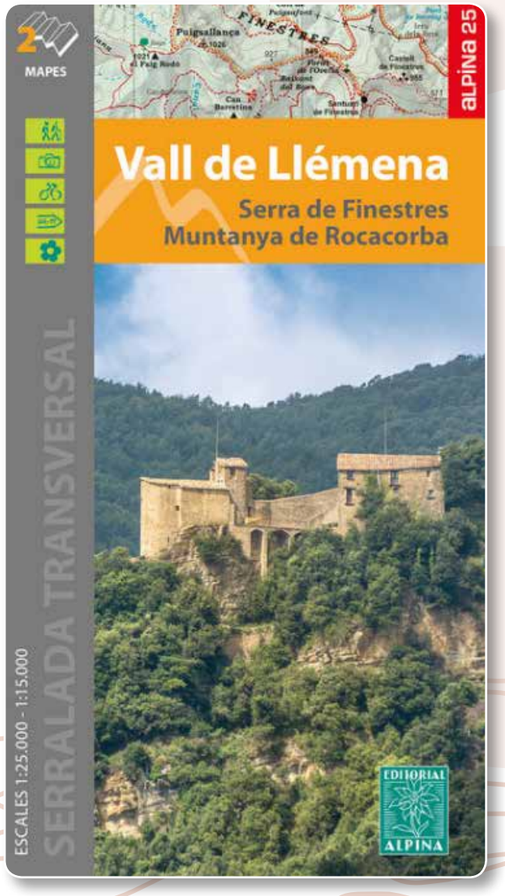

Renovació del contracte d'arrendament de l'ermita de Santa Brígida

Aquest any 2022 s'acabava el contracte d'arrendament que el GEA Esquelles tenia amb el Bisbat per la gestió de l'ermita de Santa Brígida. Tenim clar que hem de seguir, i és per això que el renovarem per 11 anys més per poder custodiar, mantenir i cuidar aquesta ermita, que s'ha convertit en un dels valors més importants del Grup.

Conveni de voluntariat amb l'Institut Castell d'Estela: projecte de servei comunitari

L'Institut Castell d'Estela d'Amer ens va proposar a l'entitat un projecte de servei comunitari. Es tracta que alumnes de 3r d'ESO puguin fer accions de voluntariat amb la nostra entitat. D'aquí ha sortit un conveni ja de col·laboració i amb un projecte concret: apadrinar la ruta de les Ermites.

Això vol dir que els alumnes que participen en aquest projecte realitzaran tasques de manteniment, senyalització i marcatge de *tracks* d'aquesta ruta tan popular dins el nostre terme municipal, sempre acompanyats per membres del Grup. I acabarem amb l'organització conjunta de la Marxa de les Ermites el proper mes de maig de 2023.

Ens engresca molt aquesta iniciativa, esperem que tingui un bon èxit i que any rere any puguem continuar aquesta col·laboració i projecte.

Gràcies, Institut, per pensar en nosaltres!!

Participació conjunta a l'activitat *Let's clean up Europe*

Aquest any es va organitzar dins el marc del "Let's Clean Up Europe" una activitat organitzada entre l'Ajuntament d'Amer, l'Institut Castell d'Estela, el Col·legi Gaspar de Queralt, l'empresa HIPRA i la nostra entitat. Una jornada per fomentar els valors de sostenibilitat, neteja i reciclatge al nostre entorn, fent una campanya de neteja conjunta per diversos punts del nostre municipi amb accions de reciclatge dins l'escola. Nosaltres vam poder guiar i acompanyar els participants en els recorreguts i prendre part activament en aquesta activitat.

Col·laboracions vàries entre l'entitat i l'escola Gaspar de Queralt

Cada any participem amb l'escola en la tria i el guiatge de les rutes que fan pel nostre entorn natural, sobretot el dijous gras, però també puntualment en altres activitats.

I aquest any volem agrair especialment a l'Escola perquè ens fa el pessebre de Nadal!! Alumnes d'aquesta escola faran un pessebre de pa perquè el puguem portar entre tots en un lloc escollit dins el nostre municipi. Gràcies per ser-hi!!!

Acord de col·laboració amb l'empresa Hipra per fomentar hàbits saludables a través del coneixement del nostre entorn als treballadors i treballadores de l'empresa

Aquest any 2022 hem acompanyat més de 100 persones de l'empresa HIPRA a conèixer l'entorn i l'ermita de Santa Brígida, en el marc d'una activitat organitzada per la companyia amb motiu del Movember i el Dia del Càncer de Mama. A més, al llarg del 2023, i esperem que més enllà, organitzarem diverses sortides per l'entorn natural d'Amer de diferents nivells d'exigència, obertes a tota la plantilla d'HIPRA. Una activitat en què el Grup podrà obrir-se cap a nous objectius de creixement de socis, membres actius i foment del coneixement natural. Alhora, l'empresa podrà oferir a tot el seu personal l'oportunitat d'acostar-se més cap a l'entorn natural del nostre municipi i promoure la salut i l'activitat física. Una ocasió única per iniciar una col·laboració entre el món associatiu i les entitats privades.

Volia donar les gràcies personalment a tots els socis i sòcies, voluntaris i voluntàries i membres de la junta, que tant hi dediqueu sense cap mena de retorn més enllà de la pròpia satisfacció i estima per l'entorn i l'entitat. Sense vosaltres res seria possible. Gràcies als que ens manteniu els camins, gràcies als que organitzeu i acompanyeu les sortides, gràcies als que sempre hi sou per l'Aplec, gràcies als que en un segon pla hi sou per a tràmits més burocràtics, organització de llistes, quotes de socis, xarxes socials, web... gràcies també a l'equip que fa possible que puguem escriure i publicar aquest i tots els articles d'aquesta revista!! I gràcies a tots els que alguna vegada heu gaudit d'alguna de les nostres activitats. El GEA Esquelles ha estat, és i serà gràcies a tots vosaltres!!

GEA Esquelles.
Amunt i Endavant!! ●

La Clàssica Via Estasen

Dúnia Rabionet Casadellà i Sergi Rich Cullell

El passat 18 de setembre un grup d'escaladors d'Amer vam anar escalar la cara nord del Pedraforca, concretament la via Estasen.

Som dos joves d'Amer de 13 i 14 anys a qui ens agrada molt la muntanya i l'escalada. En Jordi Rabionet va escalar aquesta via feia 12 anys; la coneixia i ens va proposar si volíem anar a fer-la, juntament amb l'Albert Masó, en Nil Pujadas i el nostre guia i company Quim Virgili.

Aquest repte ens va comportar anar unes setmanes abans a escalar i entrenar-nos a la cinglera de Santa Brígida, la nostra escola d'escalada. Ens va ser difícil poder anar a escalar ja que ho havíem de compaginar amb la nostra altra afició: el waterpolo; però gràcies a la nostra capacitat i motivació vam poder fer les dues coses.

Quan vam arribar a final de setmana ja estàvem nerviosos per poder realitzar el nostre objectiu.

Vam marxar a les 6 del matí d'Amer en direcció al Pedraforca. En arribar a l'aparcament, a les 8 del matí, abans de començar vam revisar que tinguéssim tot el material necessari per fer la via i coordinar les dues cordades. Primer de tot vam caminar pel camí normal fins a arribar al refugi Lluís Estasen. Allà ens vam desviar per un camí secundari; aquest ens portaria al peu de la via. Quan vam ser sota la via, podies passar pel camí vell, que es passava caminant fins al segon llarg, o pel camí nou, on es troba el primer llarg de la via i passes per un diedre.

Ens va impressionar molt que només de començar la roca fos molt llisa, amb la qual cosa costava molt d'agafar-t'hi amb les mans i ficar bé els peus. En acabar aquest llarg havies de tornar a caminar per poder arribar al segon llarg. A partir d'aquí la paret ja anava millorant, els passos eren més fàcils de fer, però tot i així hi ha un bon pati.

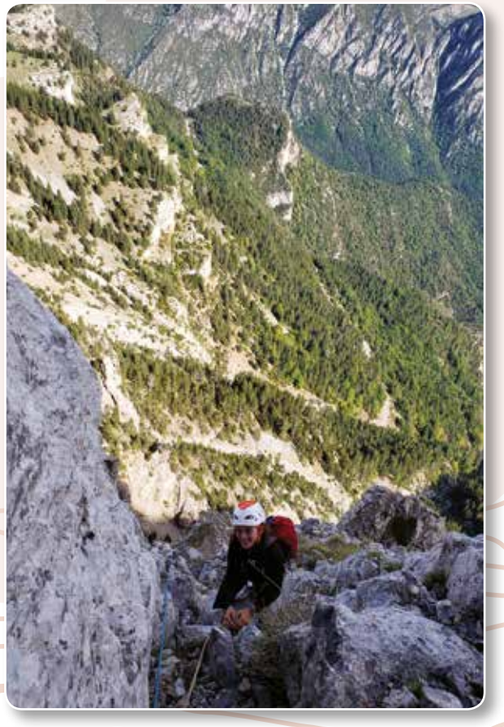

Durant tota la via havies d'estar molt concentrat per diferents motius. Un és perquè no és una via equipada com les que estem acostumats a fer; és una via clàssica i havies de vigilar més a no perdre cap ***friend***, cap mosquetó... Un altre motiu és que hi ha bastants despreniments de roca en alguns llargs. Teníem dues cordades al davant i això suposava que havíem d'estar encara més atents, perquè de tant en tant baixava alguna pedra.

La via està marcada amb unes marques verdes però aquestes no es veien gaire bé; alguns cops havies de buscar bé on eren ja que costava veure-les.

En acabar la via, després d'escalar unes 6 hores i poc, vam arribar al cim del Calderer. Aquest cim també es pot fer caminant un cop ets al Pollegó Superior; però normalment només s'hi arriba escalant per les vies de la cara nord.

Un cop dalt, ja eren les 4 de la tarda. Uns vam dinar i altres van anar menjant mentre baixàvem per la tartera; i algú va dinar quan vam arribar al cotxe.

Durant el camí t'adones que hi ha gent que no sap on va; no sap ni el nom de la muntanya i van mal equipats per a les condicions que requereix el Pedraforca.

Fent la via vam tenir diferents sensacions; estàvem impressionats per l'altura (el pati) del flanqueig i també per algun pas una mica més complicat. Ens hem adonat que és molt diferent fer un pas de IV+ equipat amb un ***parabolt*** a una cinglera petita, com la de Santa Brígida, de 30 m, que fer aquest mateix pas equipat amb un ***friend*** al mig d'una paret de 600 m.

En conclusió, la iniciativa d'en Jordi de fer la via Estasen ens va agradar molt. Ens sentim uns privilegiats per poder fer aquest tipus de vies a la nostra edat i en un sector tan conegut com és el massís del Pedraforca.

Finalment volem donar moltes gràcies a en Quim Virgili per haver-nos acompanyat i guiat, i per ajudar-nos a fer possible el nostre gran repte. ●

Si voleu, podeu retallar el calendari resseguint les línies

Ruta Nocturna

El Batall 170

Desembre 2022

Si voleu, podeu retallar el calendari resseguint les línies

Ruta pels Pirineus

Volta al Mont

Tania Sala

6 de novembre. Ens aixequem a les 7 del matí per gaudir aquest diumenge amb aquesta excursió tan bonica. Farem la Volta al Mont (nosaltres farem la volta curta). Hem començat a les 8 del matí des de can Boles, passant per la font del Turó i la Ploma. Hem esmorzat al Camp Gran del Mont, on hem estat molt ben acompanyats per uns cavalls molt bonics, i després de baixada cap a l'estació. Hem passat un matí molt maco i amb bona companyia. ●

Vies d'escalada de Santa Brígida

Fotos: *Pepe Moreno*
Ressenyes: *Dúnia i Jordi Rabionet*

Aprofitem l'espai que ens ofereix El Batall per oferir un catàleg complet de les ressenyes d'escalada actualitzades, que hi ha actualment a Santa Brígida. Podeu estirar el plec de les 4 pàgines o bé portar el Batall sencer. També us les podeu descarregar de la web.

Vies sector Cinglera (33m aprox.):

1: Petit diedre V+
2: Dúnia V / 6c
3: La de sempre 6a+ / 6b
4: La panxa de l'Obèlix 6c
5: Quims V
6: Amunt i endavant V+
7: La nova V+
8: En patufet V+ / 6a
9: El xumet V
10: La trencacaps 6b+
11: Tramuntana 6c / 7a
12: La d'en Carles V+
13: Lluís Bosch 6a
14: Laia 6c
15: Estel 6a
16: Marçal Rabionet C V+
17: Ferran 6a+

Vies sector Ermita (12m aprox.):

1: La dels nens III

2: Violeta III

3: Passos de l'Estel IV

4: Tasch V+

5: Titànic 6a+

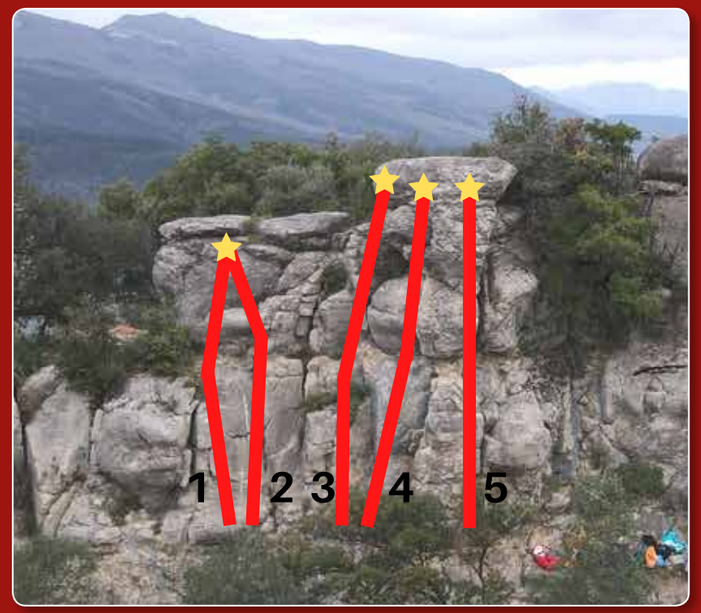

6: Pica d'Estats V

7: Patacada 6c

8: Batman IV +

9: Tortuga V+

10: El llavi V+

11: Variant directe 6b+

12: Matterhorn V

13: Mèxic 6c

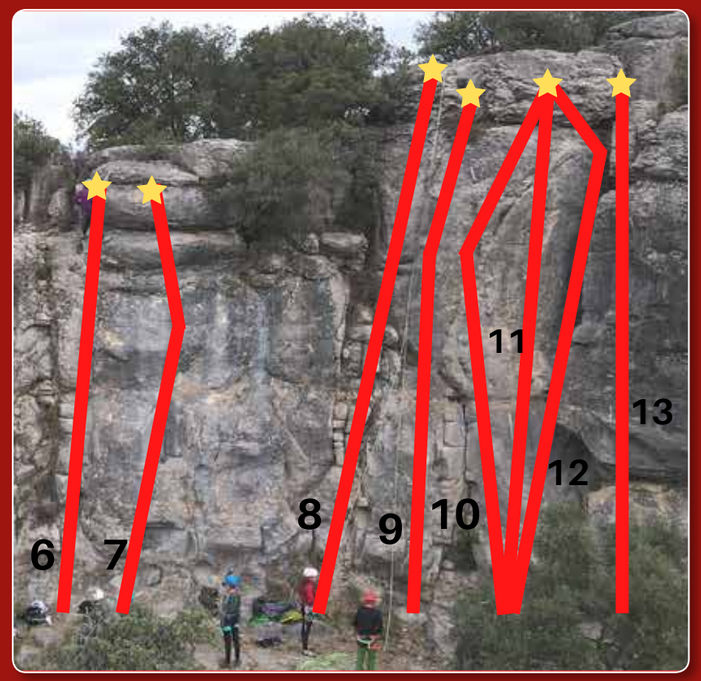

14: Al canto que va de canto 6c

15: Canet Urquia 7b

16: La llastra V+

17: Desconeguda 7a+ / 7b

18: La placa 7a

19: La cova 6b

20: Via d'en Roc 6a+

21: Omaia 6a+

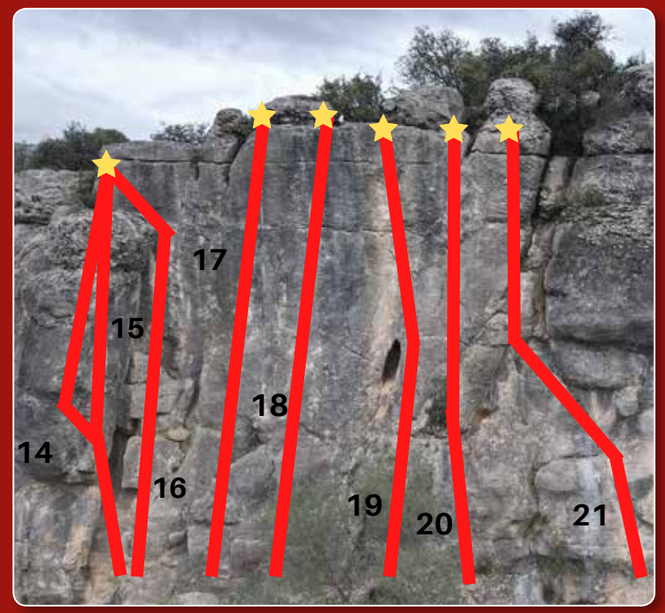

22: Cul del mandril 7c

23: Totet 7c

24: La berruga 6a+

25: Carcans V

26: Evlmroc 6b

27: Diedre Uec V

28: El cargol 6b

29: Pedala o balla fort 6b

30: L'alzina 7c

31: Capi no hi arrips 7b

32: La fàcil V

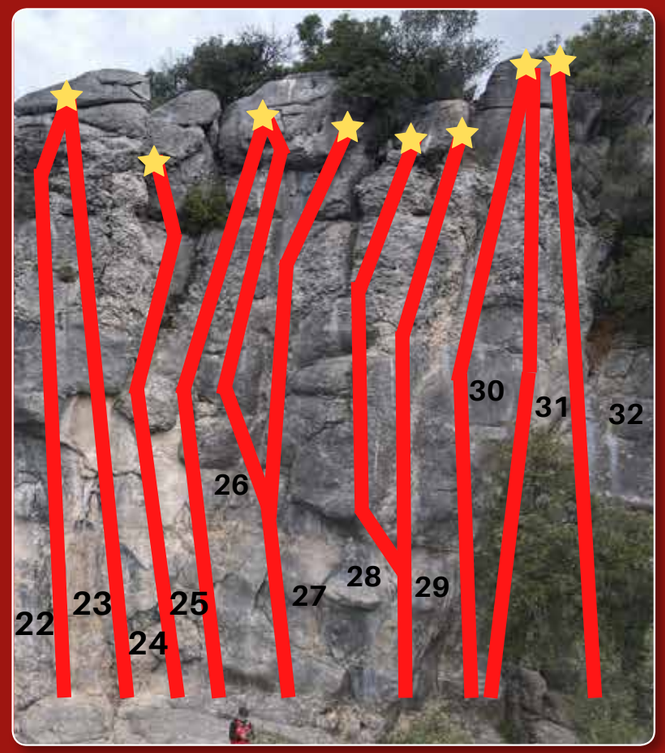

33: Avi siset V

34: Diedre fàcil V+

35: La banya 6a+

36: Diedre que enganya 6a+

37: Qui ho diria 6a+

38: Iniciació IV

39: Xavi Collboni V

40: Ariadna V

41: La bústia V+

42: El nas 6a

43: Burils i parabolts 6a

44: Karate Kid IV

45: Independència 6a+

46: L'última V

47: La del germà IV

Com molts ja heu vist, cada cop hi ha més gent a Santa Brígida; la difusió de les vies d'iniciació a l'escalada ha animat un nou públic a practicar aquest esport. A continuació podeu llegir dues opinions d'amerenques joves.

L'escalada és un esport en què una persona vol pujar a dalt d'una paret vertical, rocosa o amb preses.

Qui tingui ganes de fer o practicar aquest esport, endavant! És un esport en què cal molta concentració i atenció, i seguir les indicacions dels experts en escalada.

Jo vaig escalar 5 vies. Les vies tenen noms curiosos, com Karate Kid, un nom de pel·lícula, Batman... N'hi ha molts altres.

En Jordi Rabionet em va animar a provar-ho i em va agradar molt. La sensació de quan ets a dalt de tot és molt emocionant, et sents orgullosa de tu mateixa perquè ho has aconseguit.

Vaig passar una bona estona practicant un esport, gaudint de la natura i de les vistes.

Animeu-vos a provar-ho!

Clàudia Montaner, 9 anys

El dimarts 18 d'octubre vam anar a Santa Brígida a escalar. Vaig escalar 5 vies: la Violeta, la Karate Kid, la Batman, la Pica d'Estats i en Xavi Collboni.

Per escalar es necessita aquest material: un talabard, un mosquetó, mans i cames fortes i concentració. També escoltar el monitor i saber on has de posar els peus i les mans sobre la roca. Una altra cosa important és tenir el casc ben posat i lligat i una corda per pujar i baixar.

L'escalada és un esport divertidíssim que us recomano. Això sí, si fas escalada no pots tenir por a les altures.

Arlet Tèrmens, 10 anys

Projecte de Servei Comunitari del Grup Esquelles amb l'Ins Castell d'Estela d'Amer

Paco Samblàs

El Servei Comunitari és un instrument per desenvolupar una de les competències bàsiques marcades pel currículum de secundària, la competència social i ciutadana. Més enllà de la formació acadèmica, és important que hi hagi una formació integral de l'alumnat, és a dir, també una formació humana i moral. Necessitem joves qualificats, però també compromesos amb el seu entorn i amb la societat que els envolta. Es busca que l'alumnat posi els seus coneixements al servei dels altres, a la vegada que adquireixen valors que els ajuden a créixer com a ciutadans.

Des de fa uns anys i de forma obligatòria, tots els joves de 15-16 anys han de fer una acció de servei comunitari com a part d'una, o diverses matèries. Això vol dir que tot l'alumnat, sigui a 3r o 4t d'ESO, ha d'haver realitzat aquesta experiència en finalitzar l'educació bàsica obligatòria. Aquesta experiència pot estar emmarcada dins d'una matèria (*allò que abans en dèiem assignatura*), o bé de manera transversal en més d'una. Això segon és el més habitual, perquè en aquests tipus d'experiències els nois i noies acostumen a posar en pràctica diferents àmbits de coneixement (*lingüístics, científics, matemàtics, artístics, tecnològics...*)

Un altre aspecte destacat del servei comunitari és la relació amb les entitats. Catalunya té una forta tradició i un teixit associatiu molt arrelat al territori. Amer n'és un clar exemple. A l'entorn hi ha certes necessitats on projectes de servei comunitari poden ajudar a donar-hi resposta, a la vegada que els nois i noies aprenen i s'enriqueixen. És un benefici mutu on es transmeten valors més enllà de les aules, i on es treballa per contribuir a una societat més justa i més cohesionada. I què millor que fer-ho des del mateix àmbit municipal!

Hi ha diferents àmbits d'actuació. Intercanvi generacional, lleure educatiu, preservació del medi urbà i natural, medi ambient, suport a persones necessitades i/o amb risc d'exclusió social, acompanyament i suport a l'escolarització, patrimoni cultural... Hi ha molts exemples de servei comunitari en aquests àmbits. Formació a la gent gran, suport escolar a infants amb situació de vulnerabilitat, neteja del nostre entorn natural, participació en programes solidaris, etc. Hi ha altres exemples en l'àmbit de Catalunya que són transferibles, és a dir, que ja estan planificats i que cada institut/municipi s'hi pot adherir, com el gran recapte d'aliments, les campanyes de donació de sang, o el projecte de tu a tu, que pretén que joves de 4t d'ESO ajudin a la sensibilització en la problemàtica del mal ús de les xarxes socials a infants de primària.

Aquest curs una part de l'alumnat de 3r d'ESO de l'institut del nostre municipi, realitzarà un servei comunitari amb el nostre Grup Excursionista Amerenc Esquelles. Això afavoreix els 2 grans objectius dels quals hem parlat. Suposarà una ajuda significativa per a l'entitat, i també tot un enriquiment personal per als joves que hi participin. Els nois i noies hauran de dedicar unes hores en horari no lectiu a activitats que s'han dissenyat prèviament. També ho treballaran de manera curricular en una o diverses matèries al mateix institut, tot aprofitant continguts (*ara en llenguatge del nou currículum en diem sabers*), que ja estan inclosos en aquestes matèries. Neteja i senyalització de camins i corriols, difusió a les xarxes d'aquests itineraris, disseny de cartells, marcatge de dades dels recorreguts i mapes, introducció d'aquestes dades a xarxes o app digitals, o fins i tot col·laborar en alguna de les marxes senderistes. I un munt de possibilitats educatives que ben segur poden sorgir en el desenvolupament del projecte. És probable que molts hàgiu llegit o sentiu als mitjans conceptes com aprenentatge en context, aprenentatge amb sentit, aprenentatge per competències... Bé, tot això seria un bon exemple del que pretén ser aquest projecte.

Per acabar, felicitar a l'Ins Castell d'Estela per aquesta iniciativa i per aquesta voluntat de col·laboració. Les entitats sempre agraeixen qualsevol ajuda, i els joves tenen molts coneixements i molta capacitat per absorbir aprenentatge. Cal aprofitar aquestes sinèrgies. I com a poble, explorar qualsevol altra via de treball conjunt per continuar creixent com a comunitat. Al proper batall sabrem com ha anat aquesta experiència, i ens ho podran explicar els mateixos protagonistes. Amunt i endavant! ●

Quan gairebé de tot fa cinquanta anys...

Carme Pujol

A l'armari tinc una capsa bonica amb una etiqueta que diu records; a dins, entre moltes altres coses, el meu carnet del Grup Esquelles amb el núm.17. La data d'alta el 5 de gener de 1972. El gener de 2022 va fer 50 cinquanta anys.

Em va engrescar la Mercè Vila, ella feia un any que n'era sòcia. Vaig pensar ho provaré i em devia agradar l'experiència perquè encara hi soc.

Quan no et pots moure gaire -les circumstàncies m'hi han obligat-, rumies molt i la nostàlgia et fa de companya. Pensant en aquests meus 50 anys de Grup Esquelles, mirant enrere i fent memòria, m'adono que de moltes activitats i projectes del grup també en farà cinquanta anys.

Aquell llunyà 1973 va ser un any molt prolífic i en conseqüència el 2023 farà cinquanta anys de molts fets importants per a nosaltres.

A part de fer cinquanta anys de la formació del grup d'infantils, com ja esmenten la Mercè i en Josep en l'anterior *Batall*, farà cinquanta anys de l'estrena de l'"Amunt i Endavant", himne del Grup Esquelles, amb lletra de la Carme Casacuberta i la Gràcia Crosas i música d'en Toni Cicres.

Abans no es concebia cap activitat sense, en un moment o altre, cantar l'himne. De fet, cantar sempre havia sigut una acció inherent al Grup Esquelles, amb un bon assortiment de cançons que en format cançoner, gràcies a l'Adriana, volta pel cau sense que es faci servir gaire actualment. Val a dir que el grup sempre havia comptat amb bones veus i molta afecció al cant coral.

També en farà 50 de l'arribada per primera vegada de la Flama del Canigó a Amer.

La Flama del Canigó es va instaurar a la Catalunya del Nord el 1955. La flama encesa al pic del Canigó i repartida als diferents pobles per cremar les fogueres de Sant Joan simbolitza la unió de tots els pobles de parla catalana. L'any 1966 el foc va creuar, per primera vegada, la frontera entre els estats francès i espanyol i va arribar a Vic. Malgrat la dictadura franquista, la tradició es va escampar pel Principat de Catalunya com a símbol de la pervivència de la cultura catalana. A poc a poc la xarxa es va anar estenent i actualment el foc que baixa del Canigó també arriba al País Valencià.

Després d'assistir a una reunió un xic clandestina -era època franquista- a Hostalric, joves com érem, un xic o molt rebels per aquella època, i sobretot molt catalanistes, vam decidir portar la flama al nostre poble, i així ho vam fer el 23 de juny de 1973.

La flama la vam recollir a la llibreria Les Voltes de Girona amb un quinqué i patint tot el camí perquè no se'ns apagués. Amb aquesta flama vam encendre una torxa i fent cercavila, tot cantant, arribem a la plaça de la Vila, on la pubilla del poble va encendre el peveter fet expressament per a l'ocasió. Amb aquella flama es va encendre un gran fogueró i es va repartir la flama als diferents barris per calar foc a les respectives fogueres.

Fins a l'any 1981 la vam organitzar sols i del 1981 al 1984 conjuntament amb l'agrupació sardanista.

L'arribada de la flama d'aquell any va tenir un significat doblement emotiu per al grup, per ser la primera i per aprofitar l'esdeveniment per estrenar el nostre himne dalt d'un entarimat, lluint el nostre jersei vermell i sota la direcció d'en Toni Cicres, autor de la música.

També...

Feia temps que en Josep Fontàs i l'Alfons Xiberta havien proposat que el grup organitzés sardanes a l'estiu. Després de moltes deliberacions i dissertacions a favor i en contra, un escull important era la qüestió econòmica; vam acabar decidint tirar endavant l'empresa.

La cobla la formaven els músics d'Amer que el dia en qüestió no tenien compromís amb les respectives cobles. Per sufragar les despeses vam recórrer a passar banderetes que confeccionàvem amb cinta catalana i agulles de cap, no com les d'ara, que són adhesives.

L'agost de 1973 es van fer quatre audicions, una cada dimecres. L'èxit d'aquestes ballades entre els vilatans d'Amer i els dels pobles veïns ens va encoratjar a continuar amb les "sardanes dels dimecres". Els anys següents, no només a l'agost, sinó també al juliol.

El Grup Esquelles les va organitzar fins a l'any 1981, quan es va constituir l'Agrupació Sardanista d'Amer, que en va agafar el relleu.

Els neurocientífics diuen que el grau d'emoció i implicació en l'experiència viscuda fa que aquesta s'enregistri i emmagatzemi en el nostre cervell. Estic ben convençuda que els membres del grup d'aquella època desbordàvem il·lusió i implicació. Malgrat això, amb els anys i segurament per culpa d'alguna neurona deteriorada o perduda, tendim a barrejar fets i dates. Per sort nostra en Josep Puigdemont va arreplegar en un llibre tot allò que tenim escampat, per una banda a la memòria i per l'altra al cau en llibretes, carpetes i llibres d'actes.

Mai li agrairem prou el seu bon saber fer per ordenar i preservar els nostres records.

Si tenim ganes de commemoracions, el 2023 serà un bon any! ●

Ruta de les tres Ermites

Josep Vilalta

Diumenge – 08/08/2010 –

- Digui'm!
- Hola! Soc l'Escami. Avui estic de guàrdia amb en Jaume Figuera i em demana una ruta per fer a peu, demà dilluns, pels voltants d'Amer. Li he aconsellat de fer la ruta de les tres ermites. He pensat que seria bo de fer-la plegats ja que l'altre dia vas mostrar-t'hi interessat. Què et sembla? Com ho veus?
- Em sembla bé, vindré amb en Marc. A quina hora quedem?
- A les 7 un quart de 8, aquí al parc d'Amer.
- Adéu! Fins demà al matí.

Dilluns – 09/08/2010 –

Rinngggg... Sonà el despertador. Eren tres quarts de sis i la son era ben viva encara, però calia desllegaryar-se i eixorivir-se; si no, de ben segur que faríem tard. Cridàrem la Núria perquè ens fes unes truites, amb ous de les gallines de l'Escami, ja que hi té la mà trencada -quedaren d'allò més bones, amb un groc pujat de to. Mentre, nosaltres preparàrem els estriquells. Omplírem una motxilla amb dues ampolles d'aigua de litre i mig (una de la nevera i l'altra del congelador, ambdues embolcallades amb paper Albal), un pot de Coca-Cola i dos de Nestea, una llangonissa -de cals avis-, pernil dolç, pernil salat, paó, formatge, galetes, fruita seca, un parell de ganivets i tovallons de paper. En l'altre hi col·loquem: dos paravents, la màquina de fotografiar, el telèfon mòbil, un paraigua i una petita farmaciola.

Carreguem les motxilles i sortim al carrer calçats amb vamba de "trekking", pantaló curt i samarreta d'esport. El matí s'ha llevat enlleganyat per núvols alts i prims que no ens deixen veure el sol i fan perdurar la frescor de la matinada. Pacient, a la cantonada, ens esperava el "Susuki", a tocar del monòlit de Farners i sota d'una vetusta alzina surera.

Cop de clau i s'engegà a la primera –els japonesos en saben un niu de fer cotxes-; tot i que porta 270.000 km va d'allò més bé. No ens podem pas queixar! Férem el darrer cop d'ull que no ens manqués res, i endavant les atxes, que a les set havíem de ser a Amer. Arribàrem a les set en punt; al parc hi havia l'enrenou diari del canvi de guàrdia. Només baixar l'Escami ens feu saber que arribaven d'un sinistre a Santa Coloma de Farners, uns matolls a tocar de la gasolinera, res d'importància, i que retardaríem uns deu minuts la sortida, ja que en Jaume havia d'anar a buscar la motxilla al pis. En Josep Escamilla -cinquanta i tants anys, ciutadà del món, veí de Constantins, front ample, serè, lluminós i clarivident, cabells canosos recollits al darrere en forma de cua de cavall, arracada a l'orella esquerra, celles difuminades, nas prominent i ample, barba i bigoti blancs i fins com cabell d'àngel fent niu a uns llavis carnosos, rostre colrat pel sol amb el do de marfondre's en l'ambient que l'envolta, viatger i caminant incansable arreu del món -em convidà a fer un te mentre ens esperàvem. En Marc, encuriosit, inspeccionà els mòduls i desà les claus de l'auto a la meva taquilla. Fa gairebé un any que fem estada, entaforats en una desena de mòduls adossats com

si fórem formiguetes, a tocar del que serà el parc nou, que de ben segur s'inaugurarà abans de les properes eleccions. Mentre bevíem el te arribà en Jaume Figuera, de Tremp -un xicot jove, alt, ben plantat, cara llarga i prima, front ample amb grans entrades, els cabells del clatell enrinxolats, barba de tres dies, un pírcing al llavi inferior, el rostre colrat pel sol, viatger i caminant infatigable arreu del món que fa més d'un any i mig que comparteix amb nosaltres les tasques "bomberils" al parc d'Amer, conjuntament amb Sergi Plancheria, de la Pobla de Segur.

A les set i deu ens posàrem en marxa. No havíem fet quatre passes que ja ens aturàrem a fer una foto, valent-nos d'un veí del poble que passejava el gos i que va convenir a fer-nos-la. Xano-xano, un pas rere l'altre, i cadascú dient-hi la seva, vàrem anar fent via. Travessàrem el riu Brugent pel pont del camp de futbol, enfilàrem la pujada del Diable, que és dreta com un dimoni, i amunt s'ha dit. Una drecera ens portà fins a Can Menció -darrerament restaurant Can Nyanya, a hores d'ara abandonat. Deixàrem a l'esquerra Can Miquelic i grimpant per una altra drecera, ara un roure, més enllà un parell de pins bords, quatre alzines, ginestars, mates de farigola, de romaní..., passàrem a tocar de les parets enrunades de Can Trenta, i amunt que fa pujada. No sense esforç i amb les samarretes regalimant de suor, en poc més de mitja hora arribàrem a l'ermita de Santa Brígida, situada al damunt d'una escarpada cinglera, formada amb les restes de milions de nummulits i sorgida dels fons del mar fa milions d'anys. Està a uns 440 m d'alçada, i fou construïda al s. XI, d'estil romànic, i restaurada posteriorment, al s. XVII, i recentment reformada. És un indret amb unes vistes privilegiades de la vall del Brugent, de les cingleres del Far i del Puigsacalm, així com dels Pirineus Orientals. No poguérem entrar a visitar la Santa, la porta era closa amb pany i forrellat; ens conformàrem llucant-la pel forat del pany després d'acostumar els ulls a la penombra interior. Ens férem una foto davant l'ermita amb el poble d'Amer al fons.

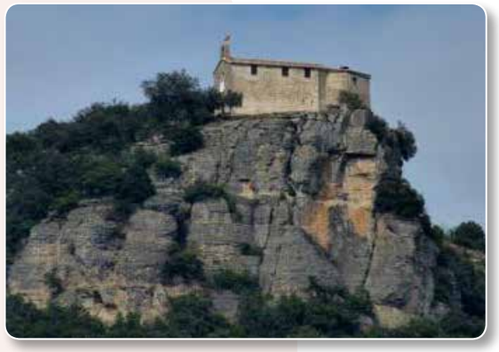

En una de les parets exteriors férem ofrena d'un ram de flors boscanes, aplegades tot pujant, i encenguérem una espelma i un pal d'encens.

A les vuit en punt enfilàrem per l'empedrada esplanada, amfiteatre natural de pedra calcària nummulítica, on s'hi celebra anyalment la missa, el primer diumenge de febrer. Seguírem un camí que serpentejava pel mig del rocam tot sentint el cruixir dels dinerets del dimoni sota els nostres peus. Passàrem pel mig d'una antiga pedrera fins a la cota més alta, Puigserrador, sota l'abric de les alzines i d'algun pi bord escadusser. Descendírem un xic per agafar la carretera de la Barroca; al cap d'uns deu minuts ens decantàrem a la dreta, deixant a l'esquerra el trencall del Bruguer. Tot carenejant però baixant de cota, férem la Serra de la Llobera fins al trencall de Cal Sansaire. Per aquests topants, sota l'alzinar i amagada pel llistó, si cerca a la primavera la múrgola amb fal·lera. Quan neix és com una punta d'agulla blanquinosa que ressalta amb el verd esblaimat de la molsa; a mesura que creix s'enfosqueix, és com un niu d'abelles

•••

cònic, el cor el té buit i sovint la papaorelles hi fa niu atreta per la seva flaire. Farcides de fetge d'oca i una lleugera salsa són les protagonistes d'un plat exquisit, múrgoles a la crema. Així mateix són d'allò més bones amb estofats i arrossos, així com amb ceba caramel·litzada amb vi ranci.

Seguírem vers la Barroca deixant el trencall de Cal Sansaire a la dreta; a uns 250 metres ens desviàrem a la dreta seguin la serra de Can Ponç amb la intenció de fer drecera, i no haver de passar per Can Sansaire i el Poriol, per una carretera de desemboscar que jo ja coneixia, però que resultà que feia molt de temps que estava deixada de la mà de Déu. Les romegueres l'havien envaït, sobretot en les zones obagues, i havia quedat reduïda a un petit caminoi que seguírem arraconant brancades i esbarzers. Una clariana ens permeté veure, al fons del clot, Can Ponç de la Barroca. No podent enllaçar directament amb la carretera de Santa Lena, anàrem seguint per camins i carreteres fins a arribar el bosc de Can Sotera, la cota més alta de la zona, a uns 570 metres. Un sot impenetrable s'interposava davant nostre. El camí que fins aleshores havíem seguit es feu fonedís enmig d'un alzinar atapeït d'esbarzers, arítjols i ginebrons. Intentàrem endebades trobar un camí enmig de la boscúria, però no ens quedà altre remei que resseguir enrere les nostres passes i anar a trobar la carretera de Santa Lena. En lloc de fer-ne via, havíem fet marrada. Encara em ressona a les orelles les iròniques paraules del meu fill, amb un somrís dissimulat, dient: "El pare ens ha fet perdre", i les meves pròpies paraules intentant donar tota mena d'explicacions al respecte.

Giràrem cua i no trigàrem a trobar el camí a seguir. Passàrem pel pla de Can Bruns i arribàrem a Santa Lena després d'un llarg pujall. Eren dos quarts de deu tocats quan ens trèiem les motxilles i entràvem dins l'ermita a visitar la Santa i a fer lliurament de presents.

La que procedeix de Magdala (Palestina) ens esperava coronada, damunt un sobri pedestal sota les ales protectores de l'Esperit Sant, pintat a l'absis, i portant el nen Jesús, amb una pilota a la mà, en braços. Un ram de flors boscanes, un ciri pasqual – que se m'oblidà de portar a l'ermita de Farners-, dos o tres pals d'encens que tan bon punt els encenguérem foragitaren un ratpenat que dormia cap per vall penjat del sostre, és el que deixàrem d'ofrena. L'ermita és molt acollidora: hi ha un porxo amb seients de pedra a l'entrada; és d'estil romànic, d'una sola nau, d'absis circular i amb el campanar de cadireta. A tocar de les parets hi ha un pou que s'intueix que en altres temps desassedegava els pelegrins; avui de ben segur que és un niu de serps. Paràrem taula sobre dos bancs que hi ha a l'esplanada i ens disposàrem a esmorzar. Pa, tota mena d'embotits: pernil salat, pernil dolç, paó, formatges, fruita, fruita seca... No hi mancava de res; bé, hi vam trobar faltar un traguinyol de vi bo. A les deu, agafàrem

un corriol que surt de darrere l'ermita, i trico-trico cap a Sant Roc s'ha dit. La baixada era dreta i aixaragallada, serpentejava sota l'ombra d'una pineda de pi bord on a la tardor, i si la pluja ha fet saó, la llenega s'hi fa de debò. Passàrem a tocar d'una casa enrunada, envoltada de margues d'una terra blaugrisosa, sedimentosa, fossilífera, erma, amb una vegetació esclarissada de ginebrons i ginestars. Costa de creure que antany l'indret fos habitable. Descendírem fins a una bassa que hi ha a tocar de la carretera, que ve del Llepard i va a la Barroca passant per Can Buc. Les petges deixades pels senglars a l'atansar-s'hi per sadollar la set i enfangar-se per desparasitar-se s'hi podien apreciar amb nitidesa, marcades amb relleu en el fang dels vorals. L'aire escalfat per un sol reeixit portava impregnada una bafarada de fortor animal. Des d'aleshores, sota l'ombra intermitent d'un frondós bosc d'alzines, el roquim-rocam no ens deixà de petja fins a arribar a Sant Roc. A les vores de la carretera hi són abundants les places carboneres, que a la primavera són bones murgoleres. A la tardor, al mig del roquissar i sota l'alzinar, l'escarlet vinós cercaràs i el cistell ompliràs. A tocar de la cinglera s'acabà la carretera empedrada.

En una petita esplanada de sòl negrós on els carboners hi deixaren les seves suors, s'esmunyien tres estrets corriols: un a l'esquerra que desplomant-se per l'esquei ens portaria a les Serres, anomenat el Pujant de la Sitja; un altre a la dreta que travessant el pla de Sant Roc ens menaria a l'altre cantó de cinglera, i un tercer que passant arran de cinglera ens portaria fins a l'encimbellada ermita de Sant Roc. Passar tan a prop de l'espadada cinglera ens permet contemplar l'esponerosa vall del Llémena, la serra de Finestres, l'alterosa muntanya de Rocacorba i, a la llunyania, els Pirineus altius. A tres quarts d'onze, un rere l'altre, arribàrem a la capella. Els núvols prims s'havien completament esvaït i el sol picava de debò. D'antuvi cercàrem la placa commemorativa a Santi Arovitg -mort en accident d'helicòpter als Estats Units d'Amèrica-, deixada pels companys i amics en recordança seva, incrustada a l'espadat de roca enfront de la mateixa timba. La trobàrem en una roca que sembla deslligada, en part, del mateix cingle per un tall fet per una espasa gegantina. L'indret és corprenedor; ullpresos pel paisatge –fins i tot, al fons, s'albiraven les illes Medes–, restàrem uns instants en un emotiu silenci evocant el seu record. Dins de la petita i encimbellada capella, edificada el 1447 en el punt més alt del cingle, on es marfonen els dos panys de paret, ens hi esperava el patró dels Pelegrins –el que és més fort que la roca-, amb sotana llarga fins als peus, barret al cap -amb petxina inclosa- tapant la llarga cabellera, barba florida, capa enpetxinada, sarró a la bandolera, gaiata a la

•••

mà esquerra de la qual penjava una carbassetaalgú l'ha rampinyada-, cama esquerra nafrada, i a tocar de les seves botes de cuir el seu inseparable gos amb un pa a la boca, sota un sostre a punt d'esfondrar-se i l'atenta mirada d'un Sant Crist crucificat. Diu la llegenda que sant Roc era al carrer, empestat, i un gos que passava se'n va compadir i, a força de llepar-li les nafres, el va guarir. Perquè el sant pogués alimentar-se, el gos cada dia robava un pa i l'hi portava. Quan l'home va estar bé esdevingué un taumaturg reconegut, el gos el va seguir i sempre més anaren plegats.

El dia 16 d'agost es celebra la seva onomàstica; antigament era l'únic dia de l'any que era permesa l'entrada dels gossos a l'església. Encenguérem uns pals d'encens i férem ofrena d'un ram de flors boscanes sobre el desballestat altar. Deixàrem unes ratlles escrites en la llibreta que jo mateix havia portat a les darreries de la primavera a l'adonar-me de la seva mancança. Sortírem a fora, ajustant l'atrotinada porta, de fusta recoberta de planxa de ferro rovellat, per evitar l'entrada d'animals salvatges. Després de fer-nos unes fotos arran de cingle, haguérem de decidir què fer entre dues opcions possibles: anar fins a Constantins passant per Sant Grau acompanyant l'Escami fins a ca seva o tornar a Amer passant per la torre de Roca-salva. L'Escami continuà la peregrinació, en solitari, després de fer meditació aprofitant la càrrega energètica de l'indret. Nosaltres iniciàrem el viatge de retorn per la cara sud de

la cinglera per un viarany que s'esmuny entre el rocam en direcció oest.

Deixàrem a la dreta el corriol que endinsant-se al cor del bosc mena al cementiri dels Moros, taüts petris fets amb lloses sobreposades segurament de l'època neolítica i que han estat ignominiosament depredats per buscar tresors sense escrúpols, i seguírem per un corriol arran de cingle fins a una plataforma que en sobresurt i que permet llucar sense entrebancs una espectacular panoràmica de la Selva i el Gironès amb una corprenedora sensació d'ingravidesa. A l'antigor el llop era l'amo i senyor d'aquestes contrades i els seus udols devien trencar, sovint, el silenci nocturn, sobretot en nits de lluna plena, i espaordir la pagesia. Ja m'imagino la seva silueta sobre l'enlairat rocam a contrallum del pleniluni. A l'actualitat, només el rugit del gat mesquer pot trencar la silent nit. Al mig de l'alzinar hi sovinteja l'arboç i les seves llamineres cireres són el rebost natural i temporal de la fauna vertebrada: senglars, guineus, gorjablancs, genetes, mosteles, rates cellardes, ratolins de bosc... Els espadats de roca calcària són l'hàbitat preferit dels aligots i esparvers i sovint se'ls pot veure volar aprofitant els corrents d'aire ascendent que es formen arran de cingle. En aquests boscos d'alzina, pi bord, arboç i boix els ocells que més hi sovintegen són: merles, gaigs, rossinyols, botxins, pit-roigs, caderneres, verdums, picots, gafarrons, mallerengues, tallarols... i algun gamarús. Seguírem el caminoi, ara arran de cingle, ara endinsant-nos un xic al pla, sovint sobre un sòl curull de dinerets del dimoni, envoltats d'alzines, arboços, boixos, aladerns, ginebrons i mates de farigola i romaní, sota un sol de justícia i ensordits pels incessants carriquejos de les cigales. Travessàrem la riera de Sant Climent, sota dels camps del Llepard; no calgué mullar-se els peus, quedaven solament bassals aïllats.

Quan la pluja és abundant, l'aigua s'esmuny pel rocam de la cinglera i s'hi forma un espectacular saltant. Seguírem un corriol que ens menà per sobre de les acaballes de la cinglera fins a travessar el torrent del Sucurull, on els esqueis es marfonen amb les vessants del puig Galí.

Sota del puig Galí, passàrem a tocar de la masia fortificada dels Roca-salva, erigida al segle XI -actualment en reconstrucció–, que compta amb una torrassa de 16 m que la fa inconfusible. Seguírem avall que fa baixada, i de cop i volta haguérem de remuntar envers puig Galí fins que a la dreta deixàrem el camí que mena al poblat Ibèric i als Tres Rocs. Passàrem a tocar de Forners, el Canadell, i després de travessar el torrent de Pinyana arribàrem a Can Ruiec, de la Urbanització del Solivent. Després d'hores de trepitjar camins, corriols i carreteres se sòl terrós o pedregós pel bell mig de la boscúria, les nostres empolsegades soles tornaren a petjar el bituminós asfalt, reescalfat per un sol de justícia tan bon punt arribàrem a la civilització. Eren dos quarts d'una tocats quan cansats però cofois ens asseguérem a les cadires de l'Snack-Bar Torrent, disposats a beure'ns quelcom ben fresc. La nostra sorpresa fou majúscula al comprovar que, tot i que a dins hi havia gent, tancaven els dilluns. Boranit pintungles! Restàrem, uns instants, decebuts, escarxofats als sillons de plàstic. Ens alçàrem d'una revolada i amb passa llarga ens adreçàrem al cafè de Can Mates, sota les voltes de la llambordinada plaça de la Vila, On en Matarritus ens serví unes traspuants "clares" que ens refrescaren d'allò més i que ens apaivagaren la xarror. A la una en punt arribàrem al punt de partida, on hi ha l'estació de l'antic carrilet de Girona a Olot i les seves antigues cotxeres, on hi haurà el nou parc de bombers. ●

L'Escami i en Vili a St. Roc (Abril 2005)

La Maribel, la Nuri, la Xari, l'Escami i en Vili a St. Roc (1995)

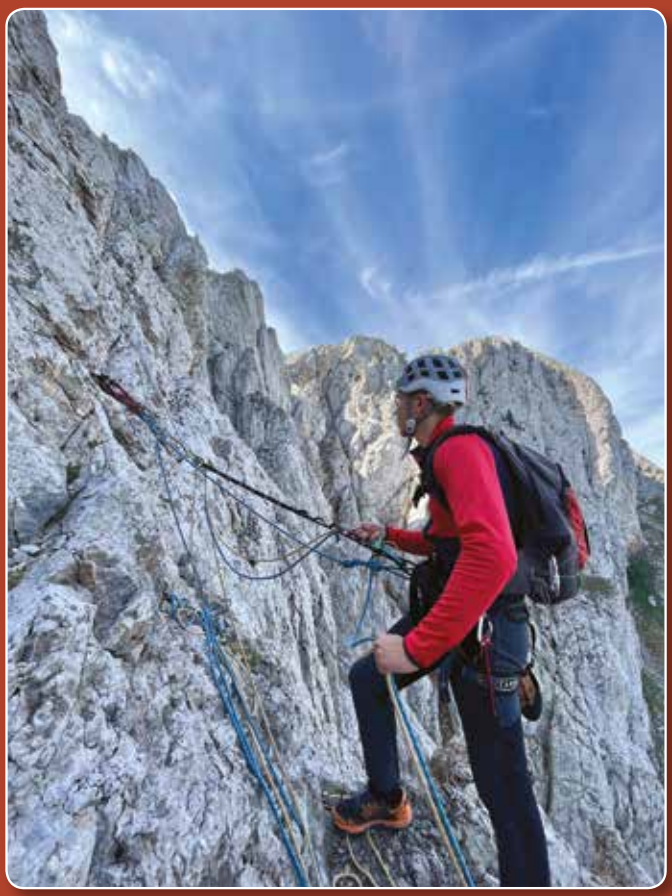

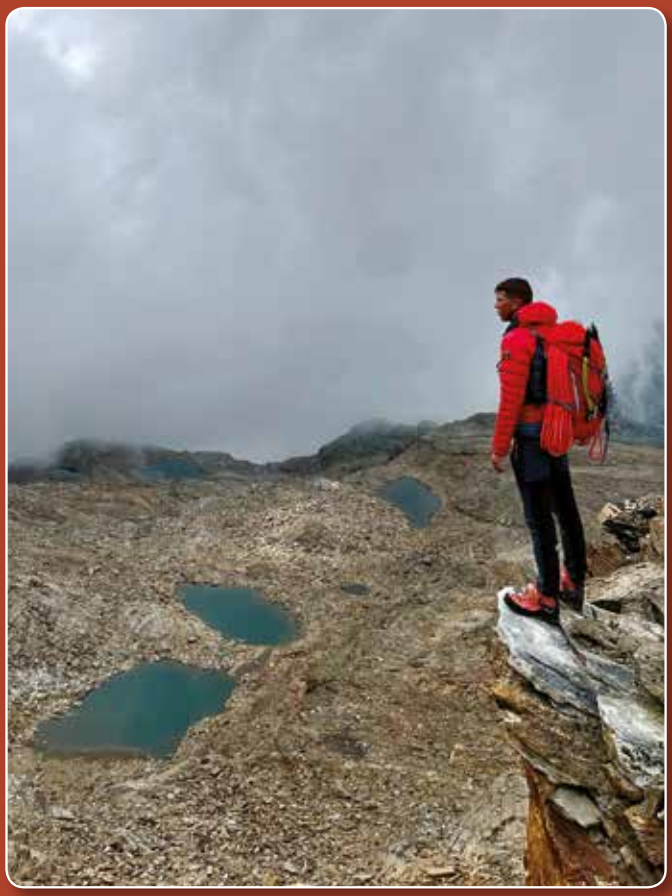

AMUNT i ENDAVANT
GRUP ESQUELLES